

## รายงานการศึกษาข้อมูลหมอพื้นบ้านที่มีความเชี่ยวชาญในการรักษาฝีหนองและปากเปื่อยพุพองเป็นแผล



นายสอน ป็องสุข

### ประวัติ

นายสอน ป็องสุข ชื่อเล่น สอน เกิดเมื่อวันที่ 1 เดือนมกราคม พ.ศ.2484 อายุ 82 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 2 บ้านระเวใต้ ตำบลระเว อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุตรดิตถ์

นายสอน ป็องสุข สมรสกับ นางแดง ป็องสุข มีบุตรด้วยกัน 3 คน บุตรหญิง 2 คน และบุตรชาย 1 คน นายสอน ป็องสุข อาศัยอยู่กับภรรยา บ้านชั้นเดียว มีการใช้ชีวิตแบบพอเพียงและมีวิถีที่เรียบง่าย

ในด้านการศึกษา นายสอน ป็องสุข จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา มีรายได้หลักจากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเดือนละ 800 บาท และมีรายได้จากการเป็นหมอพื้นบ้าน เฉลี่ยต่อปีประมาณ 15,000 – 20,000 บาท (ค่ารักษาแล้วแต่ศรัทธาของผู้มารับการรักษา) สุขภาพร่างกายแข็งแรงไม่มีโรคประจำตัว

ในด้านอุปนิสัยใจคอ จากการสังเกตในระหว่างการสัมภาษณ์หมอพื้นบ้าน พบว่า นายสอน ป็องสุข เป็นบุคคลที่มีอัธยาศัยดี สุขภาพ พุดจาฉะฉาน ร่าเริงแจ่มใส และเป็นที่น่าเชื่อถือของคนในหมู่บ้าน

/ ประวัติ...

## ประวัติการเป็นหมอพื้นบ้าน

### การเริ่มต้นเป็นหมอพื้นบ้าน

นายสอน ป่องสุข เริ่มต้นเป็นหมอพื้นบ้านเมื่ออายุ 40 ปี โดยได้เริ่มต้นเป็นหมอพื้นบ้านและได้รับการถ่ายทอดจาก นายแพง มิ่งไชย ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญรักษาฝีหนอง ปากเปื่อยผุพังเป็นแผล และอาศัยประสบการณ์จากการรักษาให้กับหลายๆ คนมาเป็นประสบการณ์

### วิธีการเรียนรู้ การถ่ายทอด และการสืบทอด

นายสอน ป่องสุข ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก นายแพง มิ่งไชย เริ่มต้นเป็นหมอพื้นบ้านจากความชอบส่วนตัว ประกอบกับสมัยนั้นแพทย์แผนปัจจุบันยังไม่เข้าถึงชุมชนที่อยู่ห่างไกล ทำให้ประชาชนหันมาพึ่งหมอพื้นบ้านในการรักษา การถ่ายทอดวิชานั้นเป็นการถ่ายทอดวิชาที่เป็นคาถา ซึ่ง นายสอน ป่องสุข ไม่สามารถเล่ารายละเอียดให้ฟังได้ จะบอกเฉพาะลูกศิษย์หรือผู้สืบทอดวิชาเท่านั้น

### การปฏิบัติตนของหมอพื้นบ้าน

ในการปฏิบัติตนของ นายสอน ป่องสุข จะสวดมนต์ก่อนนอนเป็นประจำโดยเฉพาะวันพระ และมีข้อห้ามในระหว่างการรักษาของ นายสอน ป่องสุข คือ ห้ามรับประทานอาหารในงานศพ

### การบูชาครูของหมอพื้นบ้านก่อนรักษา

การบูชาครูของ นายสอน ป่องสุข มีการบูชาครูด้วยวิธียกขันธ 5 โดยมีดอกไม้ 5 คู่ เทียน 5 คู่ เงิน 1 บาท หรือ 5 บาท มวนบุหรี 4 มวน คำพู 4 คำ หมาก 1 ผล ฝ่าเป็น 4 ซีก สีเสียด 4 อัน สำหรับเป่ามนต์คาถาในการรักษา ส่วนผู้ที่รักษาหายแล้วจะกลับมาทำการยกครู หรือจ่ายค่ารักษานั้นแล้วแต่ศรัทธาของผู้มารับการรักษาหากไม่มีก็ไม่เป็นไร

### ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของหมอพื้นบ้าน

นายสอน ป่องสุข มีความเชี่ยวชาญในการรักษาฝีหนองและปากเปื่อยผุพังเป็นแผล ปัจจุบันมีผู้คนมาปรึกษาโดยต่อเนื่อง ซึ่งความเชี่ยวชาญเกิดจากประสบการณ์ในการรักษามากกว่า 40 ปี ทำการรักษาจนเกิดความชำนาญ มีผู้มารับการรักษาเฉลี่ยประมาณ 40-50 คน/ปี

### การถ่ายทอดความรู้ของหมอพื้นบ้าน

นายสอน ป่องสุข ยังไม่มีการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาในการรักษาให้กับผู้ใด และไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร นายสอน ป่องสุข มีความคิดอยากถ่ายทอดและไม่คิดหวังวิชาแต่อย่างใด แต่เนื่องจากมีข้อห้ามข้อปฏิบัติเยอะ จึงทำให้ไม่มีผู้มาเรียน

## **การรักษา**

### **ขั้นตอนในการรักษา**

รักษาฝีหนองและปากเปื่อยผุพังเป็นแผล นายสอน ป่องสุข มีการบูชาครูด้วยวิธียกขันธ 5 โดยมีดอกไม้ 5 คู่ เทียน 5 คู่ เงิน 1 บาท หรือ 5 บาท มวนบุหรี 4 มวน คำพู่ 4 คำ หมาก 1 ผล ฝ่าเป็น 4 ซีก สีเสียด 4 อัน สำหรับเป่ามนต์คาถาในการรักษา โดยผู้ที่มารับการรักษาจะได้รับการรักษาโดยเป่ามนต์คาถากับนายสอน ป่องสุข จนกว่าจะหายดี โดย 1 คน จะได้รับการรักษาโดยการเป่ามนต์คาถา ประมาณ 3 – 5 นาที ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเป่า คือ ช่วงเวลาเช้าและเย็น

### **ตำรับยาในการรักษา**

**รักษาฝีหนอง** ใช้ว่านมหากาฬโดยการนำหัวว่านมาขูดผสมกับน้ำปูลูแล้วพอกบริเวณหัวฝี

**รักษาปากเปื่อยผุพังเป็นแผล** ใช้เปลือกสดสีเสียดมาทุบแบบหยาบๆ อมและเคี้ยวไว้ 30 นาที หรือใช้หมากปอกเปลือกออกให้เหลือแต่เนื้อใน อมไว้ 10 นาที

### **ค่าใช้จ่ายในการรักษา**

ค่าใช้จ่ายในการรักษาแบ่งเป็นสองส่วนคือ ค่าใช้จ่ายก่อนการรักษาค่าคายยกครู ด้วยวิธียกขันธ 5 โดยมีดอกไม้ 5 คู่ เทียน 5 คู่ เงิน 1 บาท หรือ 5 บาท มวนบุหรี 4 มวน คำพู่ 4 คำ หมาก 1 ผล ฝ่าเป็น 4 ซีก สีเสียด 4 อัน สำหรับเป่ามนต์คาถาในการรักษา และค่าปลงคายหรือยกครูหลังการรักษาหายแล้วจะแล้วแต่ศรัทธา

### **ทัศนคติเกี่ยวกับหมอพื้นบ้าน**

นายสอน ป่องสุข เป็นบุคคลที่น่ายกย่องและเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต คือ เป็นคนจิตใจดี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เต็มใจรักษาโดยไม่มีข้อแม้ ไม่เรียกร้องค่ารักษาจากผู้ป่วยแม้ว่าจะได้รับค่ารักษาหรือไม่ นายสอนป่องสุข ได้กล่าวกับผู้ให้สัมภาษณ์ว่า รู้สึกภูมิใจและดีใจที่ได้เป็นหมอพื้นบ้าน ได้นำวิชาจากครูบาอาจารย์มารักษาผู้ป่วยให้หายได้ ซึ่งในปัจจุบันนี้เด็กหรือคนรุ่นหลังแทบจะไม่รู้จัก และอาจสาบสูญได้เนื่องจากไม่ได้มีการถ่ายทอด

### **ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับการยอมรับบทบาทหมอพื้นบ้าน**

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนจะเป็นสังคมแบบเครือญาติ อยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกัน จะไปมาหาสู่กันเสมอเมื่อมีงานพิธีกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนและช่วยเหลือกันเสมอ เช่น งานทำบุญพิธีต่างๆ งานศพ เป็นต้น

ค่านิยม ทัศนคติของประชาชนในชุมชนที่มีต่อหมอพื้นบ้าน จะให้การยอมรับนับถือเป็นอย่างมากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในชุมชนและหมู่บ้านใกล้เคียงจะให้ความเคารพยอมรับและนับถือนายสอน ป๋องสุข เป็นอย่างมาก เพราะ นายสอน ป๋องสุข ให้การรักษากับผู้ป่วยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าแพทย์แผนปัจจุบันและเทคโนโลยีด้านการรักษาของแพทย์แผนปัจจุบันจะมีความล้ำสมัยก้าวหน้าเป็นอย่างมาก รวมทั้งสามารถเข้าถึงการรักษาได้มากกว่าในอดีต แต่ประชาชนในชุมชนก็ยังให้ความสำคัญกับหมอพื้นบ้านมีความยินดีที่จะรักษากับ นายสอน ป๋องสุข เพราะยังเชื่อมั่น ศรัทธาในหมอพื้นบ้าน นายสอน ป๋องสุขเป็นคนบ้านระเวแต่กำเนิด จึงช่วยพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันและเป็นคนเฒ่าคนแก่ ที่มีคนให้ความเคารพนับหน้าถือตาคนหนึ่งของชุมชนจากการได้รับข้อมูลจากบุคคลใกล้เคียงรวมทั้งผู้ที่เคยได้รับการรักษาจาก นายสอน ป๋องสุข จะพบว่าชุมชนให้การยอมรับการรักษาของ นายสอน ป๋องสุข เป็นอย่างมากจึงมีผู้คนมารักษากับ นายสอน ป๋องสุข ไม่ขาดสาย

ภาพถ่ายระหว่างการสัมภาษณ์หมอพื้นบ้านที่มีความเชี่ยวชาญในการรักษาฝีหนองและปากเปื่อยผุพังเป็นแผล  
หมอพื้นบ้าน นายสอน ป็องสุข

